

TĖVIŠKĖS

AIDAI

Lietuvos
nacionalinė
M. Mažvydo
biblioteka

Nr37 (1678) 1989 m. rugsėjo mėn. 26 d.

XXXIV METAI

Melbourne

SUNKUMAI ATGAUTI LIETUVAI LAISVĘ

LIETUVOS TSR AUKSCIAUSIOSIOS TARYBOS KOMISIJOS 1939 METŲ VOKIETIJOS - TSRS SUTARTIMS IR JŲ PASEKMĖMS TIRTI ISVADOS

Komisija išnagrino svarbiausius klausimus, susijusius su Vokietijos-TSRS 1939 metų rugpjūčio 23 dienos Nepuolimo sutarties ir jos slaptojo papildomo protokolo, 1939 metų rugsėjo 28 dienos Vokietijos-TSRS sutarties dėl draugystės ir sienų ir jos slaptojo papildomo protokolo bei 1941 metų sausio 10 dienos slaptojo protokolo sudarymu, vykdymu ir kai kuriomis pasekmėmis. Istoriniu ir teisiniu požiūriu ištyrė šias tarptautines sutartis ir jų pasekmes Lietuvai, komisija nustatė:

1. 1939 metų Vokietijos ir TSRS Nepuolimo sutarties slaptasis papildomas protokolas ir aukščiau nurodyti vėlesni susitarimai prieštaravo visuotinai pripažintiems pagrindiniams tarptautinės teisės principams ir yra absoliučiai negaliojantys nuo jų pasirašymo momento, t.y. niekiniai.

2. 1939-1941 metų Vokietijos-TSRS sutartys ir jų slaptieji protokolai bei jų realizavimas nulėmė Lietuvos Respublikos suvereniteto ir nepriklausomybės praradimą, jos prievartinį įjungimą į TSRS.

Juozas Mikštas

Kovoje už savo būvį

*Kovoje už savo būvį,
Vilniaus neužmiršk, lietuvi.
Gardinas, Lyda, Gervėčiai,
Laisvai Lietuvai lai šviečia.*

*Lenkas - amžiais tau nedraugas
Jo klastos nuodingas raugas
Priešiskus planus vis pina,
Kaip greičiau praryt kaimyną.*

*„Matka Ostrobramska - nasza!“
Saukia lenkas, nors jį neša
Bėdos į nelaimių griūtį,
Bandant - būti ar... nebūti.*

*Vokietis galanda danti,
Negalėdamas gyventi
Be tų „faterlando“ plotų,
Slavo papadėn paklotų.*

*Na, o tu, budrus lietuvi,
Grumkis vis už savo būvį.
Lai liepsnoja mintys kilnios,
Kad brangus lietuviui Vilnius!*

*Kad ne lenkas Gedimino
Statė pilį - visi žino,
Ir kad Vilnius jau nuo seno
Slovei Lietuvos gyvena.*

*Ir jis taip klestės per amžius,
Kai jį laimina Praamžius;
Aušros Vartuose Marija,
Spindint Jos ten Viešpatijai.*

Nth. Melbourne, 9.10.89

*Mūsų Aušros Vartų Motina

3. Vokietija ir TSRS, sudarydamos ir vykdydamos šiuos neteisėtus susitarimus, pažeidė Lietuvos atžvilgiu:

Tautų Sąjungos Statuto 10-ąjį straipsnį (įsipareigojimas gerbti ir apsaugoti nuo užsienio agresijos visų Tautų Sąjungos narių teritorinį vientisumą ir esamą politinę nepriklausomybę);

1928 metų Paryžiaus sutarties dėl atsakymo nuo karo kaip nacionalinės politikos priemonės 1-ąjį straipsnį (karo kaip nacionalinės politikos priemonės atsisakymas), tos pačios sutarties 2-ąjį straipsnį (įsipareigojimas spręsti visus tarpusavio ginčus tik taikiomis priemonėmis);

1920 metų Lietuvos ir Tarybų Rusijos Taikos sutarties 1-ąjį straipsnį (Lietuvos suvereniteto ir nepriklausomybės pripažinimas), tos pačios sutarties 5-ąjį straipsnį (Tarybų Rusijos duotos Lietuvos neutraliteto garantijos);

1926 metų Lietuvos ir TSRS Nepuolimo sutarties 1-ąjį straipsnį (1920 metų Lietuvos ir Tarybų Rusijos Taikos sutarties nepriklausomybės neliečiamybės garantijų patvirtinimas), tos pačios sutarties 2-ąjį straipsnį (įsipareigojimas gerbti Lietuvos Respublikos suvereniteto bei teritorinį vientisumą ir neliečiamybę), tos pačios sutarties 3-ąjį straipsnį (įsipareigojimas susilaikyti nuo bet kokių agresijos veiksmų), tos pačios sutarties 5-ąjį straipsnį (savitarpio ginčų sprendimas taikiomis priemonėmis, sudarant taikomas komisijas).

Vokietija ir TSRS, be to, pažeidė savo įsipareigojimus Lietuvos Respublikai, nustatytus:

1939 metų Lietuvos Respublikos ir Vokietijos sutarties dėl Klaipėdos krašto perleidimo Vokietijai 4-ajame straipsnyje (įsipareigojimas

ateityje tarpusavio santykiuose nenaudoti jėgos ir neremti trečios pusės, jei ji naudotų jėgą prieš vieną iš susitariančių šalių);

1939 metų Vilniaus ir Vilniaus srities Lietuvos Respublikai perdavimo ir Lietuvos-Tarybų Sąjungos savitarpio pagalbos sutarties 6-ajame straipsnyje (įsipareigojimas nesudarinti bet kurių sąjungų ir nedalyvauti koalicijose, nukreiptose prieš vieną iš susitariančių šalių), tos pačios sutarties 7-ajame straipsnyje (įsipareigojimas nepažeisti susitariančiųjų šalių suverenių teisių, ypač jų valstybinės santvarkos, ekonominės, socialinės ir gynybos sistemos, nesikišti į vidaus reikalus).

1939 metų spalio 10 dienos savitarpio pagalbos sutartimi Lietuva buvo įpareigota įsileisti Raudonosios Armijos įgulas, prarado neutralios valstybės statusą ir tapo priklausoma nuo Tarybų Sąjungos užsienio politikos.

4. Tarybų Sąjungos didžiavalstybinės užmačios, paskatintos įtakos sferų pasidalijimo ir numatytų „teritorinių-politinių pertvarkymų“, 1940 metų pavasarį Vakaruose žlungant Prancūzijai, virto šiurkščiu spaudimu Lietuvos Respublikai. Toliau sekė agresija.

5. 1940 metų birželio 14 dienos Tarybų Sąjungos ultimatumas Lietuvos Respublikai neturėjo faktinio ir teisinio pagrindo ir buvo įteiktas tiesiogiai grasinant, panaudoti karinę jėgą ir paskelbiant apie papildomų karinių dalinių įvedimą bet kuriuo atveju. TSRS reikalavimas tučiuojau pakeisti Lietuvos vyriausybę šiurkščiai pažeidė visuotinai pripažintą nesikišimo į valstybių vidaus reikalus principą.

Nukelta į 4 psl.

Brazausko pareiškimas
dienraščiui „New York
Times“

Lietuvos komunistų partijos pirmasis sekretorius Brazauskas pareiškė amerikiečių dienraščiui „New York Times“, kad jis pritaria lietuvių tautos autonomijos, o taip pat ir nepriklausomybės siekiams, mano, kad Lietuva turinti teisę išstoti iš Sovietų Sąjungos sudėties, bet kad dabartiniu metu tai neįgyvendinamas dalykas, nes, be kita ko, Brazausko žodžiais tariant, tai galėtų neigiamai atsiliiepti į dabartinę jėgų pusiausvyrą Europoje. Brazausko nuomone, lietuviai dabar žengia per greitais žingsniais reikšdami tautinius reikalavimus ir tai galėtų išprovokuoti Maskvos karinę intervenciją, nes sovietinė valdžia netoleruotų mažosios Pabaltijo respublikos atsiskyrimo. Brazauskas pažymėjo dienraščiui „New York Times“, kad Maskva atvirai nepagrąsino karine intervencija Lietuvoje ir kituose pabaltijo kraštuose, bet kad Gorbačiovas telefoniniame pasikalbėjime su juo pasakė negalys toleruoti atviro nepriklausomybės reikalavimo. Brazauskas mano, kad dabartinėmis aplinkybėmis sovietų karinės intervencijos Pabaltijyje pavojus nėra aktualus ir išreiškė viltį, kad ir ateityje sovietams nebus pagrindo kariniai interventuoti. Didžia dalimi tai priklausys nuo mūsų pačių laikysenos, pažymėjo jis, nuo to, ar mes per daug nespausime. Panašias mintis Algirdas Brazauskas taip pat išreiškė Reuterio žinių agentūros korespondentui.

LRTV

Vatikano Radijo dienraštis,

apžvelgdamas praėjusios savaitės įvykius Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje, įvykusią „Baltijos kelio“ akciją Molotovo-Ribbentropo 50-ųjų metinių progą pavadino „dideliu politiniu įvykiu“ Rytų Europoje. Milžiniška žmonių siena, kuri tęsiasi beveik tūkstantį kilometrų ir kuri sujungė trijų Pabaltijo valstybių sostines, Vilnių, Rygą ir Taliną, rašo Vatikano Radijo dienraštis, buvo įspūdingiausia ir vaizdingiausia nepriklausomybės siekimo ir antisovietinė demonstracija šių kraštų istorijoje. Dienraštis primena, kad Molotovo-Ribbentropo sanderiu buvo nuspręstas Pabaltijo valstybių nepriklausomybės likimas ir jų aneksavimas - prijungimas prie Sovietinės Imperijos.

Vatikano Radijos dienraštis rašo, kad Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis bei Latvijos ir Estijos Liaudies Frontai atmetė sovietų kompartijos centro komiteto kaltinimus, jog Pabaltijo kraštų Liaudies frontai kursto separatizmo nuotaikas.

Pabaltiečių atstovas pareiškė, jog paskelbus referendumo statymą, Pabaltijo kraštų ateitį spręs patys šių kraštų žmonės.

LRTV

Tėviškės Aidų balius

Spalio 7d. šeštadienį

Melbourne lietuvių namuose.

Baliaus pradžia 7 val. vak.

Sokiams gros kontinentalinis orkestras. Gera vakarienė.

Staigmenos loterijoj.

Gėrimai Klubo bufete.

Pakvietimai visiems po \$16.

Stalus užsisakyti pas Federacijos vicepirmininką Edvardą

Sidlauską telef. 366-2087 ar sekmadieniais prie bažnyčios.

ALK Federacijos Valdyba

Tautinis atgimimas Gudijoje

Pamažu bunda ir mūsų kaimynai gudai

Gudai - artimiausi mūsų rytų kaimynai. Jų tautos pagrindą sudarė slavų giminės - krivičiai, radimičiai, dregovičiai, o taip pat baltai - jorvingiai, lietuviai, latviai. 1326-1793m. Gudija buvo Lietuvos didžiosios kunigaikštijos sudėtyje, valdė mūsų didieji kunigaikščiai bei jų giminės, tačiau per visą laiką ne lietuviai asimiliavo gudus, bet gudai lietuvius. Gudai turi savo atskirą slavišką kalbą, bet joje yra nemaža baltizmų, kaip lietuvių kalboje slavizmų. Gudijos ir Lietuvos archeologiniai paminklai, etnografija, net tautosaka turi daug panašumų. Mūsų Vytį gudai taip pat laiko ir savo valstybinio ženklu. Ligi I pasaulinio karo gudus, kaip ir lietuvius, valdė carinė Rusija. Bet karui pasibaigus likimai buvo skirtingi. Lietuviams pavyko sukurti nepriklausomą valstybę. Gudai 1918.III.25 Minske paskelbė Gudiją nepriklausoma, tačiau netrukus jos laisvę užgniauzė bolševikai ir 1919.I.1. buvo paskelbta sovietinė Gudijos respublika. Ligi II pasaulinio karo gudų žemes valdė pasidalijusios Sovietų Sąjunga ir Lenkija. Lietuviai nemažai padėjo gudams. Jie priglaidė egzilinę Gudijos vyriausybę, kai kuriuos karinius dalinius, rėmė gudiškus laikraščius. Kurį laiką Lietuvos vyriausybėje buvo ir ministras - J. Varonka - gudų reikalams. Beje, Lietuva bene pirmoji buvo pripažinusi nepriklausomos Gudijos valstybę.

Šių dienų Gudija - sovietinė respublika. Ji užima 207,600 kv. kilometrų plotą, taigi yra kiek daugiau kaip tris kartus didesnė už Lietuvą. Tačiau nemaži gudų žemių plotai, Smolensko ir iš dalies Vitebsko sritys, buvo priskirta prie Rusijos.

Pokario metais kolonizacijos bei rusinimo banga Gudiją labai smarkiai palietė. Ir dabar ją administruoja daugiausia rusai - šovinistai bei stalinistai. Gudų kalba beveik visiškai išstumta iš valstybinio, viešojo gyvenimo, mokslo, kultūrinio pasaulio. Pvz., Minske yra keliasdešimt gimnazijų, bet nė vienoje jų gudų kalba nėra dėstomoji. Nereikia stebėtis, kad Gudija turi nedaug patriotiškai nusiteikusių gudų intelektualų. Taigi ir tautinis gudų sąmonėjimas čia ėmė reikštis tik nuo šių pradžios bei metų vidurio. Deja, jam nebuvo vietos pačioje Gudijoje. Pirmieji du gudų atstovų suvažiavimai įvyko ne jų sostinėje, ne kuriame kitame Gudijos mieste, bet Vilniuje. Kai savo krašte nebuvo jiems vietos (stalinistinė rusiška administracija nedavė leidimo), juos priglaidė lietuviai.

„Trakų žemės“ laikraštis (Nr. 3) pateikė VI. 25-26 Profsąjungų kultūros rūmuose Vilniuje įvykusio

Bronius Kviklys
Mūsų specialus bendradarbis Cikagoje

suvažiavimo aprašymą, kurio duomenis čia ir pateiksime. Dalyvavo apie 800 delegatų bei svečių, iš jų buvo apie 100 kalbėtojų. Buvo priimti Gudijos liaudies fronto „Adradženė“ programa, įstatai, išrinktas seimas, jo pirmininkas. Paskelbtas atsišaukimas į Gudijos žmones, paraginant juos vienytis vardan gudų tautos atgimimo.

Pažymėtina, kad „Adradženė“ iš esmės eina tuo pačiu keliu, kaip ir mūsų Sajudis: siekia gudų kalbos valstybinio statuso, tautinės simbolikos įteisinimo, Gudijos respublikos savarankiškumo. Bet apie nepriklausomybę nedaug tekalbėta - šis klausimas būsiąs iškeltas vėliau. Kalbėta tik apie nelabai ryškų suverenumą. Kai kurie „Adradžennės“ optimistai iškėlė klausimą ateityje įsteigti Gudijos - Lietuvos konfederaciją, vadinasi kažką panašaus į Didžiąją kunigaikštiją.

Suvažiavimo metu atstovai nusiskundė, kad penktadalis Gudijos žemių tebėra užnuodytas Černobilio radiacija, kuri vis dar slepiama nuo liaudies. Buvo pasmerktas rusiškas „internacionalizmas“, priimtas nutarimas atidaryti Minske ir kitur gudiškas gimnazijas bei kitas mokyklas. Pareikalauta gudų kalbą paskelbti valstybinę. Nusiskūsta „kieto kumščio“ Maskvos valdžia ir kt.

1988.X.30 ir 1989.IV.26 Minske buvo suruoštos gudų tautinės demonstracijos, tačiau jos buvo išvaikytos. Už fronto ženkluko - Vytis raudoname fone - nešiojimą galima gauti baidos nuo 50 rublių ligi 2 metų kalėjimo, nes šis „nusikaltimas“ prilyginamas „tautos išdavimui“. Tačiau vis dėlto Frontas Minske laimėjo liaudies deputatų rinkimus, o kitur laimėti negalėjo - nebuvo sukurtos organizacinės grupės. Dabar jos steigiamos ir tikimasi, kad ateinančiuose rinkimuose Gudų liaudies frontas suteiks stalinistams triuškinantį ir lemiamą smūgį. Tuo tarpu dabar stalinistai visomis išgalėmis niekina Frontą, jo veikėjus, provokuoja ir daro kitokias kliūtis. Štai kodėl ir suvažiavimas turėjo būti sušauktas ramiai ir gudams svetingame Vilniuje. Gudų atstovai čia jautėsi labai laisvai, lyg būtų atvykę į senąją sostinę į Didžiosios Lietuvos kunigaikštijos širdį. Atstovai, išsirikavę į koloną, nuvyko į Lenino aikštės pakraštį, kur buvo 1863m. nužudyti du žymūs sukilimo vadai - Kalinauskas ir Sierakauskis. Čia pagerbė kovotojus prieš rusus, suruošė trumpą mitingą padėjo gėlių.

Suvažiavimas išrinko seimą iš 55

narių. Jo pirmininkas - žinomas istorikas Zenonas Pozniakas. Pažymėtina, kad suvažiavime atstovai kalbėjo nebe rusų, bet gudų kalba. Stenduose pateikti gudiški laikraščiai, salėje iškilmingai plevėsavo bendras lietuvių ir gudų valstybinis ženklas - Vytis. Ir dar viena gera žinia: Sv. Tėvas Jonas Paulius II neseniai Gudijos - Minsko - vyskupu paskyrė ne lenką, bet Kauno kunigų seminariją 1981m baigusį gudų tautybės kunigą Tadeušą Kondrusevičių, gimusį 1946m.

Dar keletas šio autoriaus pastabų dėl tautos vardo. Nūdien sovietiniuose raštuose niekur nerasite „Gudų“ tautos bei valstybės vardo. Visur rašoma tik „Baltarusija“, „baltarusiai“. Skaitant šiuos terminus susidaro įspūdis, kad gudai yra rusai, tiktai „baltieji“... Tačiau mes, lietuviai, šią tautą nuo seniausių laikų savo raštuose ir kalboje vadindavome gudais. Be to kita, taip rašė ir mūsų bostoniškė „Liet. enciklopedija“. Prof. Dr. Jonas Balys ten (LE VIII, 16 18) nurodo, kad „fiziniu ir kultūrinu atžvilgiu gudai yra artimesni lietuviams ir lenkams, negu rusams“. Lietuvių įtaka gudų etnografijoje ir tautosakoje gana ryški. Daugybę medžiaginės kultūros srities dalykų gudai pasiėmė iš lietuvių.

Mūsų kalbininko K. Būgos nuomone gudų vardas kilęs iš gotiško guththiuda (gotų tauta). Kitas lituanistas - Vyt. Mažiulis aiškina, kad vardas esąs baltiškios šaknies - gud. „lenkti, keroti“. Bet nuo XIX a. vidurio greta „gudų“ vis dažniau vartojamas ir „baltarusių“ vardas. Po II pasaulinio karo sovietinė valdžia gudų vardą oficialiai pakeitė etnonimu „baltarusiai“. Iš čia ir „Baltarusija“. Bet kai kur žinomas ir dar vienas terminas - „Baltgudija, baltgudžiai“. Mums, lietuviams, gal geriausia būtų laikytis senos tradicijos ir mūsų rytinius kaimynus vadinti „gudais“, o jų žemę bei valstybę „Gudija“

Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas George Bush Molotovo-Ribbentropo pakto 50-ųjų metų progą išreiškė solidarumą okupuotom Pabaltijo Valstybėm, siekiančiom žmogaus teisių ir tautinių teisių įgyvendinimo. Štai Amerikos prezidento Bush pareiškimo tekstas:-

„Turiu garbės solidarumo ženklą prisijungti prie tų milijonų žmonių tiek Vakaruose, tiek už Geležinės uždangos, kurie aikštėn kelia 1939 metų rugpjūčio 23-sios dienos Molotovo-Ribbentropo pakto slaptuosius protokolus. Šie nacinio ir Sovietinio režimų nepuolimo protokolai privedė prie neteisėtos Pabaltijo valstybių aneksijos, Nacių invazijos į Lenkiją ir milijonų žmonių pavergimo Rytų Europoje bei Pabaltijo valstybėse. Minėdami šias tragiškas metines - Juodo kaspino dieną - reiškiamo savo tvirtą paramą visiems, siekiantiems žmogaus laisvių ir tautinių teisių įgyvendinimo Rytų Europoje, o ypatingai trijų sovietų okupuotų Pabaltijo valstybių tautom“. Pasirašė: George Bush.

Published by Dr. Pranas Dauknyš
18 Henry St., Kensington 3031
President of the Lithuanian
Catholic Federation

ĮVYKIAI

Maskva. Reuterio žinių agentūra pranešė, kad rugsėjo 15d. prezidentas Gorbačiovas priėmė Lietuvos, Latvijos ir Estijos respublikų ministerius pirmininkus dėl tų respublikų reikalavimo ekonominės nepriklausomybės ir padidintų politinių teisių. Gorbačiovas pažadėjo tuos reikalus svarstyti Politbiure.

Berlynas. Maskva pribijo, kad Rytų Vokietija nebegali sukontroliuoti savų piliečių, kurie masiškai per Vengriją išvyksta į Vakarų Vokietiją. Vengrija pakėlė „Geležinę uždangą“ ir kas tik nori gali per jos sieną išvykti į Vakarus.

„Žlunga Rusijos imperija“ - skelbia Melbourne „The Herald“ dienraštis rugsėjo 14d. Įdėjo Sovietų Sąjungos žemėlapi su trumpais įvairių respublikų įvykių aprašymais, kurios siekia laisvės ir atsiskyrimo nuo Rusijos imperijos. Gorbačiovas paskelbė, kad už \$86 milijonus pirs Vakaruose maisto ir kitų prekių išgelbti savo žlungančią ekonomiką.

Vašingtonas. Amerikos prezidentas Bush praneša, kad JAV padidins Lenkijai pagalbą, dar suteikiant \$64 milijonus priedo nusipirkti maisto produktams. Amerika per metus suteiks Lenkijai pagalbos iš viso \$129 milijonus.

Londonas. Britu ministrė pirmininkė Mrs Thatcher šaukiasi sugrąžinti kartuves, kad už baisų nusikaltimą žmogus žinotų, kad jo laukia kartuvės.

Maskva. Pietų Uralo kalnuose apleistose aukso kasyklose Celyabinske surasta apie 300,000 nužudytų žmonių Stalino teroro laikais. Tokių masinių žudynių vietų kas kartą vis daugiau surandama Rusijoje.

Jeruzalė. Spaudos agentūrų pranešimais Izraelis rugsėjo 15d. paleido raketą į Viduržemio jūrą, kuri skrenda 1,300 kilometrų. Tokios raketos jau nebe pirmas išmėginimas.

Belgradas. Rugsėjo 18d. pranešimu Slovenijos parlamentas iškėlė teisę atsiskirti nuo Jugoslavijos ir pradžia reikalauja ekonominio ir politinio soveneriteto.

Varšuva. Naujasis Lenkijos užsienio reikalų ministeris K. Skubiszewski skelbia, kad Lenkija reikalautą iš Maskvos atlyginti jai padarytus karo nuostolius.

Rekordinis amžius. „Kauno tiesa“ rugpjūčio 15d. įdėjo nuotrauką Barbaros Jasaitės, jai sulaukus 134-tąjį gimtadienį. Ji gyvena Joniškio rajono Skaistgirio apylinkės Ramoškių kaime. Sukaktvininkė gimė 1855m. liepos 13d. dabartinio Plungės rajono Stumbrės kaime. Tėvų Amilijos ir Juozapo Jasaičių šeimoje augo šešios dukros ir šeši sūnūs. Barbora - viena iš dvynukų. Jos sesuo mirė sulaukusi 103 metų.

Japonijos mieste Hojo yra įkurtas naujas katalikų - šventos Kotyrnos moterų universitetas. Į pirmuosius naujojo universiteto mokslo metus užsirašė 136-ios studentės. Šiuo tarpu universitete veikia tikrai vienas - socialinės pagalbos - fakultetas, bet tikimasi, kad vėliau galės būti įsteigti ir kiti fakultetai. Naujam katalikų universitetui Japonijoje vadovauja švento Domininko seserys vienuolės misijonierės. LRTV

TĖVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Kazys Mielažys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$25. Kituose kraštuose \$30. Atskiras numeris 50c. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$1.50. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

Audrai artėjant

Dr. Jonas Kunca

Prasidėjus masiniam vokiečių bėgimui iš komunistinio Rytų Vokietijos rojaus, kyla visokios mintys, bet lieka išvada: artėjame prie audros, prie rusų imperijos ir marksizmo likvidacijos. Bedžiūgaujant neturim pamiršti, kad tokiam staigiam pasikeitimui mūsų kraštas nėra tinkamai pasiruošęs.

Budapešto valdžios leidimas komunistinės Vokietijos piliečiam masiniai bėgti į kapitalistinę Vakarų Vokietiją rodo, kad Vengrija taip žmoniškai pasielgė nepaisydama visų Varšuvos pakto valstybių reikalavimo to nedaryti, bet pildyti tarpusavio sutartis, pagal kurias pabėgėliai iš komunistinių kraštų turi būti suimti ir grąžinti atgal į KGB ir marksistinių teismų rankas. Kad Vengrija nepabūgo tų grasinimų, ji viešai ar slaptai žinojo, kad Maskva, atseit, Gorbačiovas už tai nesiųs tankų. Galėtų net būti, kad atidarymas vengrų sienos pabėgėliams buvo padarytas su Gorbačiovo pritarimu. Rytų Vokietijos stalininės linijos valdžia sovietų prezidentui tikrai nėra prie širdies. Masinis žmonių bėgimas greičiausiai baigsis Rytų Berlyno konservatorių pakeitimu reformų šalininkais.

Atrodytų viskas eina mums palankia linkme. Taip, tokia linkme taip, bet ne eina, bet bėga tokiu greičiu, prie kurio yra sunku, gal net neįmanoma, prisitaikyti. Bet kadangi mes tų įvykių raidos negalime pakeisti, belieka gelbėtis paskubomis nuo galimų pavojų.

Rytų Vokietija buvo paskutinis patikimas Maskvos ir marksizmo ramtis rusų užimtoje Rytų ir Vidurio Europoje. Suirus komunistinei valdžiai ten, Rusija staiga prarastų viską, ką Stalinas jėga ir gudrumu buvo prijungęs prie rusų imperijos.

Imperializmas yra rusų patriotizmo dalis. Pradėjus griūti imperijai, imperializmo šalininkai kaltins Gorbačiovą ir šį kartą greičiausiai jį pajėgs pašalinti. Nepasisekimas įvesti skelbtas reformas ir pagerinti žmonių gyvenimą prisidėtų prie dabartinio prezidento kritimo. Nebūtinai konservatoriai ar Raudonoji Armija galėtų nuversti dabartinę valdžią. Masių nepasitenkinimas ir apsvylimas yra aukšto laipsnio ir jis

vis dar auga kartu su blogėjančia ekonomine padėtimi. Sovietų Sąjunga gali prieiti prie kruvino pilietinio karo, kuris galėtų pasiekti ir mūsų kraštą. Lietuviai iki šiol yra gana vieningi. Tikėkim tokie jie ir liks nesusiskaldę į dešimtis bereikšmių partijų, kad avantiūristai galėtų save apšaukti tos ar anos partijos vadais. Bet kas, kokia jėga sustabdytų šimtus tūkstančių pabėgėlių iš kraujuojančios Rusijos? Neturim sienų kontrolės, savos kariuomenės nei ginklų. Tokiu momentu ir chaose paskendus Lenkija susigundytų eiti „atsiimti“ Vilniaus.

Mums reikia skubaus kiek galima didesnės autonomijos įgyvendinimo. Ekonominės autonomijos varden greičiausiai galima būtų išgauti sienų kontrolę ir pradėti atstatyti savystovią

ekonomiją. Visose gyvenimo srityse Lietuva turi, kiek galima, perimti reikalų tvarkymą į savo rankas. Svarbu, kad vietiniai rinkimai įvyktų prieš Maskvos valdžios pasikeitimus, kad tuo būdu turėtumėm savą jau ne komunistinį parlamentą ir, aišku, patriotinę valdžią, kuri ieškotų tinkamiausių kelių krašto gerbuvio pakėlimui ir savarankiškumo konsolidacijai. Nežinia, kas bus po Gorbačiovo: pilietinis karas ar konservatorių, armijos o gal dar aštresnių reformistų valdžia. Bet koku atveju vargu ar turėsim panašias į dabartines sąlygas krašto išlaisvinimo pastangom. Už tat turim skubėti ne tiek kalbėti, kiek įgyvendinti Lietuvos ateičiai svarbius pakeitimus.

Senatorius Short pas Melbourne lietuvius

Lietuviams retai tenka išgirsti svetimtaučių įspūdžius iš Lietuvos. Tautos šventės proga, rugsėjo 10 dieną, Melbourne lietuviams pasitaikė tokia proga. Lietuvių namuose minėjimo pagrindiniu kalbėtoju buvo liberalų senatorius Jim Short, neseniai viešėjęs Lietuvoje ir kitose švietinėse šalyse.

Sventė prasidėjo iškilmingomis pamaldomis Sv. Jono bažnyčioje. Kun. Dr. P. Dauknys savo pamokslu kalbėjo apie Vytautą Didįjį, kaip pavyzdinę patriotą ir kataliką, kuris savo karūnacijai buvo pasirinkęs Marijos gimtadienį. Parapijos choras, vedamas P. Morkūno jaudinančiais giedojais. Poetas J. Mikštas padeklamavo savo kūrybos eilėraštį - maldą dėl Lietuvos laisvės. Prie altoriaus išsirikiavę stovėjo organizacijų atstovai su savo vėliavomis. Mišios buvo baigtos Lietuvos himnu.

Po pietų Lietuvių namuose vyko Apylinkės Valdybos surengtas minėjimas. Jaunimui įnešus lietuvių ir australų tautines vėliavas, Kun. Dr. P. Dauknys perskaitė invokaciją ir Apylinkės Valdybos pir., Dr. J. Kunca, pasakė įžanginę kalbą. Tada programos pranešėjas Petras Kružas pristatė prelegentą Jim Short. Sekė meninė dalis.

Senatorius savo kalboje išreiškė didelę užuojautą lietuviams dėl jų tautos likimo, bet ir nuosirdžią viltį, kad nepriklausomybė galutinai bus vėl iškovota. Su melburniškų Danutės ir Kęstučio Lynikų palyda, senatorius Lietuvoje susitiko su daugybe žmonių iš įvairių gyvenimo sričių, tiek oficialių, tiek neoficialių. Todėl jo manymu jis galėjo susidaryti gana pilną vaizdą dabartinės padėties.

Sovietinė ekonomija jam atrodė desperatiškoje padėtyje. Žmonių biednumas visur ryškus. Kadais derlingi kraštai sovietine sistema nualinti, skurdūs. Trūksta pagrindinių reikmenų - maisto, muilo, druskos, cukraus, rūbų. Mašinos įrengimai pasenę. Milžiniška skola užsieniui.

Lietuva jam atrodė dar gražesnė, negu žmonės jam buvo išpasakoję, bet žemės ir vandenų, ypač Baltijos, užteršimas yra pasiekęs „kriminalinį“ lygį. Ignalina grėsia pavojų ir rūgštus lietus eda augaliją.

Senatorius buvo nustebintas lietuvių vieningumu siekiant nepriklausomybės. Sąjūdis jam atrodė labai gerai suorganizuotas ir nepalenkiamas. Siek tiek rūpėsio kelia neseniai paskelbtas sovietų grąšinimas pabaltiečiams susilaikyti,

Gorbačiovas, nors ir norėtų, negali mums šiuo momentu grąžinti nepriklausomybės, bet greičiausiai jis galėtų duoti tikrą proga, pradėti reformų įvedimą, nes jame yra ir sovietų prezidento išsigelbėjimo galimybė. Dabar yra laikas reikalauti reformos tinkamų sąlygų, kurios reiškia ne ką kitą, kaip krašto savarankišką santvarką.

Gera žinia, kad Baltieji Rūmai per Š. Amerikos viceprezidento pareiškimą pirmą kartą pokarinėje istorijoje užstojo viešai pabaltiečių laisvės siekimą ir patarė Maskvai jo nemėginti stabdyti jėga. Tai atsitiko, nes pabaltiečiai įrodė pasauliui savo drąsą, laisvės ir demokratijos meilę ir išimtiną kovingumą. Nuo mūsų laikysenos priklausys ir tolimesnė Vakarų parama. Turim tęsti kovą neprasilenkdami su politinio subrendimo normom, kurias diktuoja nuolat besikeičianti padėtis. Įgyvendindami pakeitimus šiandien, lengviau pernešim artėjančią audrą.

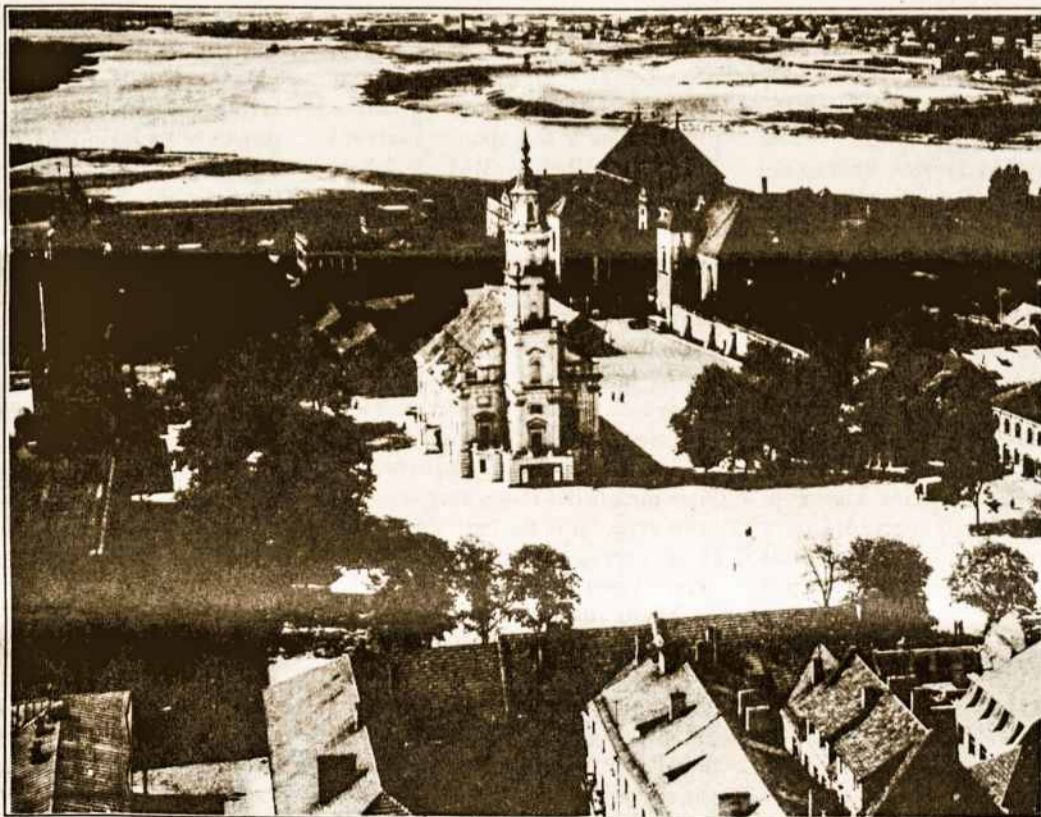
ir būtų tikra tragedija, jei to pasėkoje būtų prarasti ligi šiol iškovoti laimėjimai. Tačiau jis yra įsitikinęs, kad šiuo metu vyksta pirmoji rusų imperijos sugriuvimo fazė ir kad nepriklausomybės siekiai nebesustabdomi.

Senatorius su įdomumu seka Lietuvos, Latvijos ir Estijos pastangas būti priimamos į Olimpinių judėjimą. Iš Lietuvos Olimpinių komiteto gautą paminklinę statulėlę jis šia proga įteikė Melbourne Apylinkės Valdybos pirmininkui Dr. J. Kuncai, kad ją palaikytų iki kol tikslas bus atsiiektas, ir dar ilgai po to.

Senatorius dar užsiminė apie viltį teikiantį tikėjimo teisių atstatymą Lietuvoje. Daug bažnyčių sugrąžinta tikintiesiems ir jis pats dalyvavęs Mišiose, kur buvo susirinkę 700-800 žmonių. Paminėjo ir Melbourne bei Canberroje įvykusias Molotovo-Ribbentropo demonstracijas, kurios jo nuomone buvo labai efektingos. Jis patarė išlaikyti tą patį įkarštį ir tolimesnėje veikloje.

Meninę programos dalį išpildė solistas Vincas Danius, tautinių šokių grupė „Gintaras“ ir „Dainos Sambūris“. Solistas, pianinu palydimas Zitos Prašmutaitės, jausmingai padainavo „Ten, kur Nemunas banguoja“ ir „Mano sieloj šiandien šventė“. Dainų žodžiai itin atitiko šventės progai. „Gintaro“ septynios poros drausmingai, bet su šypsena, pašoko „Aušrelė“ ir „Audėjėlė“. Keturios poros pašoko sudėtingąjį „Blezinginį jonkelį“. Choras, diriguojamas Danutės Levickienės ir pianinu palydimas Zitos Prašmutaitės, padainavo „Graži mūsų žemė“, „Tau, mama“ ir „Siaurės pašvaistė“. Solistės dalį antroje dainoje nuostabiai skambiu balsu išpildė Birutė Kymantienė. Publika choro nepaleido iš scenos, kol nepadainavo dar vienos dainos. Choristai sutiko ir labai pakeliantis padainavo „O skambink per amžius“.

Padėkos žodį tarė Kęstutis Lynikas. Jis ta proga taip pat pranešė, kad šeštadieniniai lietuvių kalbos kursai Melbourne šiuo metu stokoja mokinių ir grėsia vienos klasės uždarymas. Ragino anksčiau užsirasušius sugrįžti į pamokas. Apie aukų telkimą Sibiro treminiams paremti prašė sekti spaudą. Minėjimas buvo užbaigtas giedant Australijos ir Lietuvos himnus.

Kauno Rotušės aikštė

Antano Sutkaus nuotr.

Jieva Ariene

SUNKUMAI ATGAUTI LIETUVAI LAISVĘ

Atkelta iš 1 psl.

Raudonosios Armijos įžengimas į Lietuvą 1940 metų birželio 15 dieną buvo agresija, atitinkanti 1933 metų Lietuvos-Tarybų Sąjungos sutarties dėl užpuolimo sąvokos apibrėžimo 2-ojo straipsnio 2-ąjį punktą, t.y. įsibrovimas ginkluotomis jėgomis net ir karo nepaskelbus į kitos valstybės teritoriją. Raudonosios Armijos dalys, kartu su anksčiau dislokuotomis dalimis užėmė svarbiausius strateginius centrus ir objektus, tuo įvykdydamos Lietuvos okupaciją.

6. Dislokavusi gausias karines pajėgas visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, TSRS per savo pareigūnus ėmė neteisėtai kištis į Lietuvos vidaus reikalus. Manipuliuojant galiojusia Lietuvos Konstitucija, buvo pakeista vyriausybė, kurią TSRS privertė skubiai organizuoti Seimo rinkimus. Vienintelėje Lietuvos Darbo Liaudies Sąjungos rinkiminėje platformoje buvo pasisakoma tik už Lietuvos nepriklausomybę, tautiškos kultūros ugdymą ir plačių gyventojų sluoksnių interesus atitinkančius socialinius pertvarkymus. Tuo būdu siekis inkorporuoti Lietuvą į TSRS sudėtį buvo slepiamas nuo Lietuvos piliečių ir prieš rinkimus ir jų metu.

Patys Seimo rinkimai nebuvo laisvi ir demokratiški. Formaliai pakoregavus autoritarinį 1936 metų Seimo rinkimų įstatymą, buvo pritaikyta TSRS rinkimų sistemos be alternatyvių kandidatų praktika. Žymesni galimos opozicijos veikėjai buvo suimti, balsuojant griebtasi įvairių spaudimo priemonių ir klastojimų. Taip sudarytas Seimas tapo paklusnių įrankiu į Lietuvą atsiųstų TSRS vyriausybės įgaliotinių rankose ir nebesilaikė rinkėjams skelbtos platformos. Deklaracijos dėl Lietuvos įstojimo į TSRS priėmimas buvo priverstinis

Telšių kunigų seminarija

„Lietuvoje yra 655-ios katalikų parapijos; Kauno kunigų seminarija, kas met išleisdama apie 25 naujus kunigus, negali patenkinti Lietuvos Katalikų Bažnyčios poreikių“. Tokiais žodžiais sovietinė žinių agentūra Tass pranešė apie Telšių kunigų seminarijos atkurimą. Pasiremdama Tass'u italų agentūra ANSA rašo, kad po 43-jų metų pertraukos, atkurta Telšių kunigų seminarija vėl pradėjo naujuosius mokslo metus. Šiais pirmaisiais mokslo metais atkurtoje seminarijoje veiks tikrai filosofijos kursas, į kurį yra įsirašę 23 klierikai. Telšių vyskupijos kunigų seminarija buvo įkurta 1926-ais metais Nepriklausomos Lietuvos laikais. Ją uždarė sovietinė valdžia '46-ais metais. Per 19-ka savo gyvenimo metų Telšių seminarija parengė 150 kunigų. Tass'o pranešime, rašo italų agentūra yra pateikiama ir kitų žinių apie Bažnyčios gyvenimą Lietuvoje. Per pastaruosius 10 mėnesių Tass'o tvirtinimu buvusios priegristuotos 25-ios naujos katalikų parapijos. Katalikam jau esančios sugrąžintos 19 konfiskuotų bažnyčių. 7 bažnyčios būsiančios restaurotos ir būsiančios pastatytos 6 naujos bažnyčios, teigia Tass'o agentūra. Apie prasidėjusius mokslo metus atkurtoje Telšių kunigų seminarijoje šiandien taip pat pranešė Vatikano Radijo dienraštis. LRTV

tam konstitucinių įgaliojimų neturėjusio Seimo aktas, įvykdytas prieš Lietuvos piliečių valią, realizuojant didžiavalstybinius TSRS tikslus. Tai patvirtino V. Molotovas dar prieš TSRS Aukščiausiosios Tarybos sesiją, įtvirtinusią Lietuvos aneksiją, pareiškęs, kad TSRS susigražino seniai jai priklausiusias teritorijas.

Visa tai buvo padaryta pasinaudojant politine ir socialine įtampa, susikaupusia tautininkų režimo metais.

[vedus Lietuvoje stalinistinį

režimą, prieš lietuvių tautą ir kitas Lietuvos tautas buvo vykdomi nusikaltimai žmoniškumui ir kariniai nusikaltimai.

7. Stalinizmas ir hitlerizmas slaptais sandėriais ir agresyviais veiksmais naikino nepriklausomas valstybes. Daugelio tų valstybių nepriklausomybė jau yra atkurta, o Lietuva, Latvija ir Estija iki šiol nėra atgavusios nepriklausomybės.

1939-1941 metų Vokietijos-TSRS neteisėtą susitarimą realizavimas yra tarptautinis nusikaltimas, kurio pasekmių likvidavimas nėra vien tik

TSRS vidaus, bet ir Europos bei viso pasaulio valstybių bendrijos reikalas. Jis turi būti išspręstas visuotinai pripažintų tarptautinės teisės principų ir normų pagrindu, pirmiausia - tiesiogiai atsakingų už jį valstybių ar jų teisių perėmėjų iniciatyva.

8. Liaudies seimo 1940 metų liepos 21 dienos „Lietuvos įstojimo į Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos sudėtį deklaracija“ ir TSRS Aukščiausiosios Tarybos 1940 metų rugpjūčio 3 dienos „Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos priėmimo į Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungą įstatymas“ yra neteisėti.

Vėl užverstas veiklos metų lapas

Adelaidės Liet. kat. moterų d-jos narės, pasisėmusios dvasinės stiprybės šv. Mišiose, saleje skaniai papietavusios, rugpjūčio 27d. susirinkome jaučioje Liet. Kat. Centro svetainėje į metinį D-jos susirinkimą. Dalyvavo 28 narės.

D-jos pirmininkės pakviestas Dvasios Vadas susirinkimą pradėjo malda. Į prezidiumą pirmininkauti pakviesta T. Gasiūnienė, sekretoriauti - E. Bulienė. Susirinkimo pirmininkei pasveikinus susirinkusias gražiuoju, dabar beveik mūsų užmirštu, pasveikinimu „Garbė Jėzui Kristui“ ir paprašius drausmės ir ryžtingumo darbui, S. Vasiliauskienė paskaitė pereitų metų susirinkimo protokolą.

Iš pirmininkės ir kasininkės pranešimų susidarė toks D-jos metų veiklos vaizdas: Valdybą sudarė - pirm. S. Pusedšrienė, vicepirm. ir pietų organizatorė B. Budrienė, sekret. R. Kubilienė, kasin. J. Janilionienė, pareng. J. Vosyliene. Lietuvos laisvėjimo nuotaikų banga atsiliėpė ir D-jos veikloje, sutinkant, pagerbiant ir išlydint tautos kovotojus prof. V. Skuodį, Dr. A. Statkevičių ir Kun. A. Svarinską. Jiems įteikėme pinigines dovalėles. Ypač nepamiršamos liko Kun. A. Svarinsko prarastos rekolekcijos ir jo daugelį kartų tarti žodžiai - kovoti, kovoti ligi pergalės.

Raštu sveikinome iš tremties Tėvynėn sugrįžusį V. Petkų. Pasveikinome Lietuvoje susikūrusią katalikų moterų organizaciją „Caritas“, į sveikinimą atsiliėpė laišku didžioji tikėjimo ir Lietuvos laisvės kovotoja Nijolė Sadūnaitė. Šiai didžiadvasei moteriai per Lietuvon vykstančią D-jos narę Z. Vencienę pasiuntėme D-jos ženklelį ir auksinį kryželį, kad ji pajustų mūsų dvasios vienybę. Tie bendravimai su laisvės kovotojais buvo mūsų džiugus ryšys su atbundenčia Lietuva, suteikęs mums sunkiai įtikėtiną malonumą.

Įprastinė veikla. Metų bėgyje turėjome 15 valdybos pasėdžių. Surošėme 5 D-jos narių pabendravimus, kuriuos pradėdavome Mišiomis, rožinio dalimi, o po pusrytėlių pravesdavome pašnekesius, daugiausiai apie įvykius Lietuvoje su A. Budrio rododomis vaizdajuostėmis. Religinėmis temomis pakalbėdavo Dvasios Vadas.

Surošėme Pavasario balių, Parapijos tarybos Užgavėnių baliuje, J. Nekrošienė su D-jos narių pagalba paruošė bufetą. Mūsų suruošose Kūčiose tarpe 200 dalyvių buvo 11 sportininkų iš Lietuvos. ALK Federacijos suvažiavime D-ją atstovavo T. Gasiūnienė, A. Jasiūnienė ir J.

Nekrošienė. Suvažiavimo dalyviams paruošėme pusryčius, pietus ir pavakarius.

Metų bėgyje kiekvieną sekmadienį Parapijoje buvo paruošiami valdybos suorganizuoti pietūs. Pati valdyba suruošė pietus, mugę ir loteriją pasaulio badaujantiems paremti, pietus ir kepinų mugę Lietuvių Religinei Šalpai, pietus - „Tėviškės aidams“ paremti, šv. Kazimiero ir Kristaus Valdovo šventėse.

Iš šių visų parengimų gautas pelnas Valdybą įgalino didesnėmis sumomis paremti mūsų svarbiausias tautines ir religines institucijas. Šiais metais turėjome pajamų \$8,536.25. Išlaidų - \$7,954.75. Be to D-jos Atsargos fonde - \$8,800 ir iš procentų susidariusioje einamojoje sąskaitoje - \$2,326. Didesnėmis sumomis aukojome: Lietuvių Religinei Šalpai \$1,000; Sv. Kazimiero kolegijai Romoje \$400; Vasario 16-tos gimnazijai Vokietijoje \$200; „Baltic News“ \$100; iš Lietuvos atvykusiems disidentams \$600; „Sąjūdžio“ rašomajai mašinėlei \$100; D-jos narės mokėstis Pasaulio Liet. Kat. Organizacijų Sąjungai \$100; pasaulio badaujantiems \$460; mūsų mokykloms ir at-kų Jaunimo koncertui \$600; „Tėviškės aidams“ \$200; Parapijos tarybai už gazą virtuvėje \$240; mažesnėmis sumomis - „Sventadienio balsui“ ir „Adel. Lietuvių žinioms“ už skelbimus; Lietuviškai radijo valandai; Tautos Fondui; Aust. Lietuvių Fondui; Dariaus-Girėno paminklui Lietuvoje; švietimo reikalams ir t.t.

Mūsų maldos. Sv. Mišias užprašėme: kiekvieną pirmąjį mėnesio šeštadienį už dvasinius pašaukimus ir kovojančią Lietuvos Bažnyčią, kalbėjome Rožinio dalį už Lietuvos laisvę ir Rusijos atsivertimą; Vėlinių laikotarpyje už mirusius Dvasios Vadus ir nares; per šv. Jurgį už Palaimintojo Vysk. Jurgio Matulaičio greitesnį paskelbimą šventuoju; už kiekvieną lietuvių laidojamą iš šv. Kazimiero bažnyčios. Kalbėjome Rožinio dalį kiekvieną sekmadienį prieš 11 val. Mišias iš anksto paskelbtomis Šiais metais dvi D-jos narės neteko savo vyrų, tai E. Bulienė ir viena iš D-jos kūrėjų A. Stepanienė. Šiuo atveju buvo suruošta Ketvirtinės - šv. Mišių auka ir Rožinio malda.

Valdybai visuose darbuose talkininkavo D-jos narės. Pietų gamintojų tarpe buvo nuoširdžių parapijiečių ne narių. Labai didelė pagalba V-bai D-jos narės, įsipareigojusios darbams šalia v-bos. Tai maldos organizatorė T. Gasiūnienė, kuri savo pranešime pasidžiaugė, kad maldininkų vis

daugėja. Bažnytinių rūbų tvarkytoja V. Masionienė, kurios darbą pagyrė Klebonas. Ligonų lankytoja J. Nekrošienė, aplankiusi 70 ligonių ir senelių nešdama užuojautą ir meilę. Virtuvių ir kiemo prižiūrėtoja St. Bardauskienė, kas savaitę kruopščiai sutvarkanti. Nuolatinės vėliavininkės S. Jankauskienė ir J. Sasinienė.

Bažnyčios puošėjos šmet neturėjome, tai ir šias pareigas teko atlikti valdybai. Daug padėjo ponios gyvenančios LK Centre. Dideli pagelbininkai buvo ir valdybos narių vyrai visose darbų srityse.

Parapijos Taryba prieš Kalėdas - ruošiantis Lietuvių Dienoms pertvarkė pagrindinai suremontavo virtuves ir įtaisė indų plovimo mašiną. Valdyba supirkome indų ir staltiesių, kad galėtų padengti stalus 200 žmonių.

Dirbome sklandžiai sutartinai ir smagiai. Esame dėkingos Dvasios Vadui už šiltą bendravimą ir dvasinius patarnavimus. Dėkingos visiems, visiems valdybai talkininkavusiems.

Susmo pirmininkė labai nuoširdžiai padėjo valdybai.

Kasininkės darbą užgirančią Revizijos komisijos aktą paskaitė G. Opulskienė. Pietų organizatorė B. Budrienė pasisakė, kad tas darbas vyko sklandžiai. Buvo atsiklausta narių, kurios sutinka pietus gaminti ir šiais metais. Iš pasisakusių atrodo, kad sunkumų nebus.

Dvasios Vadas Kun. J. Petraitis tartame žodyje padėjo valdybai už nuveiktus didelius darbus, prašė duoti atsikvėpti buvusiai valdybai, jaunesnes nars ragino sudaryti valdybą. Sudarius mandatų komisiją - M. Gavėnienė, A. Plokštienė ir A. Jasiūnienė - susirinkimo pirmininkei sumaniai vadovaujant buvo praversti rinkimai. Naujon Valdybon išrinkta: E. Bulienė, S. Vasiliauskienė, S. Jankauskienė, L. Gudiškienė ir A. Zakarevičienė. Į Revizijos komisiją - E. Baltutienė, Z. Vencienė ir G. Opulskienė.

Papunkčiui išdiskutavus ir priėmus veiklos planą sekantiems metams, susirinkimas baigtas giesme „Marija, Marija“. Įspūdziais pasidalinome buvusios valdybos paruoštoje kavutėje, kurioje Parapijos tarybos vardu buvusiai valdybai padėjo ir naują valdybą pasveikino V. Opulskis, Tarybai pavaišinus gėrimais.

Buvusi valdyba užvertė 1988 - 1989 metų veiklos lapą linkėdama naujai valdybai gražios ir prasmingos veiklos atvertus naują lapą - Draugijos tvirtų žingsnių į 1990-sius metus. Dievas ir Lietuva tebūna ryškiu kelrodžiu. Telydi Mergelės Marijos globa.

Spalio 9-toji - Vilniaus diena

Nepriklausomos Lietuvos laikais spalio 9-toji diena buvo juodomis raidėmis įrašyta mūsų tautos istorijoje. Tai buvo gedulo diena, nes mes visi su skausmu širdyse prisimindavome mūsų kaimynų klastą, kada jie 1920m. spalio 7d. Suvalkuose iškilmingai pasirašė su Lietuva sutartį ir dar rašalui gerai nenudžiūvus po jų parašais, už dviejų dienų klastingai užgrobė mūsų sostinę karaliaus Gedimino miestą Vilnių.

Tai buvo nepaprastos reikšmės skriauda Lietuvai, nes trečdalis lietuviškųjų žemių ir žmonių paliko lenkų vergijoje. Per 20 metų kraštas buvo gerokai sulenkintas arba sugudintas, nes jie neturėjo progos atsigaivinti lietuviškos kultūros ir auklėjimo pasiektais laimėjimais laisvoje Lietuvoje.

Per 20 metų viskas kas lietuviška buvo niekinama. Mokyklos ir spauda uždarinėjamos, o aktyvesni lietuviai sodinami į Lukiškių arba Gardino kalėjimus. Daugybė buvo ištremti į Kurtuzų Berezos koncentracijos stovyklą, kur nuo sunkaus darbo, nepaprastai žiauraus elgesio ir blogo maisto per 3 mėnesius palūždavo ir sveikiausio kalinio sveikata, sukant malūno girnas kaip vergijos laikais. Ten būdavo nuolat apie 10,000 kalinių, daugiausia lietuviai ir ukrainiečiai. Lenkams sunaikinti „pagonį“ lietuvių ar ukrainiečių, prisiskaitė prie „gerųjų darbų“.

Padaryta Lietuvai skriauda žymiai atsiliepė į visą Nepriklausomos Lietuvos gyvenimą, nes laisvoji Lietuva atsistatė mažesnė ir net be savo tikrosios sostinės. Neišėjo į nauda mums padaryta skriauda ir pačiai Lenkijai, nes begrobdami savo kaimynų žemes, Hitleriui užpuolus, lenkai neturėjo nei vieno gero kaimyno, kuris nelaimėje būtų norėjęs jiems padėti.

Siandien Vilnius yra nors ir okupuotos Lietuvos ribose ir apie Vilniaus problemas atrodo nebereikėtų kalbėti, tačiau taip nėra. Nors „satelinė“ Lenkija, 1945m. rugpjūčio mėn. 16d. ir pasirašė su „sovietine“ Lietuva sienų nustatymo sutartį, kur pripažino Vilnių Lietuvai, tačiau sulenkėję Vilniaus krašto lietuviai ir lenkų išėivija, Vilniaus klausimu sudaro daug rūpesčio.

Londonė esanti, bet jokio pripažinimo neturinti lenkų egzilinė „vyriausybė“ mums Vilniaus nepripažįsta ir reikalauja atšaukti 1939m. spalio 10d. Lietuvos vyriausybės pasirašytą su Sovietų Rusija, Vilniaus grąžinimo sutartį. Jie visai nenori kalbėti apie Suvalkų trikampio grąžinimą Lietuvai, bet dar reikalauja, kad visa Mažoji Lietuva arba Karaliaučiaus kraštas, rusams pasitraukus, būtų perleistas Lenkijai. Jiems pavyko dėka Romoje esančių lenkų prelatų apskukimo, 1972m. Vatikanui pertvarkant Lenkijos bažnytinės provincijos ribas, visą Maž. Lietuvą su Karaliaučium įjungti į Lenkijos ribas, nors ten nei vieno lenko nėra, o lietuvius katalikus aptarnauja kunigai iš Lietuvos.

Atrodo, kad mes atgaudami laisvę turėsime daug nemalonumų iš lenkų pusės, nes jie sunkiai serga nepagydoma svetimų žemių grobimo liga ir didybės manija. Jie vis dar gieda, kad jų valstybė turinti eiti nuo Baltijos iki Juodųjų marių. Jie pamiršta arba nenori prisiminti, kad jų valstybė niekada nesiekė nuo marių iki marių. Juodosios jūros krantus pasiekė tik Lietuvos valdovai Algirdas su Vytautu. Lenkai ten atsirado tik po Liublino Unijos, kada lenkai pradėjo pasisavinti lietuvių valdomas žemes, bet jie ilgai

neišsilaiškė, nes laisvieji kazokai sukilo prieš jų bandymus įvesti baudžiavą.

Dėl lenkų pretenzijų į lietuviškas žemes ir mes dažnai esame kalti dėl nuolatinių nuolaidų „broliams“ lenkams. Labai liūdna nuotaika sudarė 1987m. gegužės 1d. VLIKO padarytas Vilniaus arikyvskupijos reikalavimai klaidinantis pareiškimas. Jie tvirtina, kad popiežius priskirdamas Vilnių Lietuvai, turėtų tartis su Maskva ir tai pakenktų okupacijos nepripažinimo reikalui.

Nejaugi tie ponai sėdėdami veiksmų soste galvoja, kad lietuvių išėivija gali patikti ju nerimtomis pasakoms. Ar reikėjo Vatikanui tartis su Maskva, Karaliaučiaus kraštą prikuriant Lenkijai? Ar reikėjo tartis su Maskva, Varšuva ir Berlynu dėl lenkų užimtos

Pomeranijos, Galicijos, Silezijos, Šteto, Dancigo ir Rytprūsių priskirimo Lenkijai? Nereikėjo ir tesitarė tik su lenkų vyskupais. Bažnytinė provincijų sienos nėra valstybinės sienos. Vatikanas jeigu norėtų, galėtų laisvai priskirti Vilnių ir Karaliaučių Lietuvos bažnytinei provincijai. Čia reikia tik gerų norų, bet tų gerų norų dažnai visiems pritrūksta.

Vienas VLIKO narys Amerikos spaudoje ėmė net viešai skelbti, kad Lietuva valdo Vilnių neteisėtai, nes 1923m. kovo Ambasadorių Konferencija pripažinusi, kad Vilniaus kraštas yra Lenkijos dalis. Nemačiau kvailesnio pareiškimo iš lietuvių priklausančio vieksniams. Jeigu mūsų veiksniai nepritaria Juozo Vyteno pareiškimui, tai turėtų viešai nuo tokio pareiškimo atsiriboti. Tas Ambasadorių Konferencijos nutarimas Lietuvai nieko nereiškia, nes buvo padarytas mums nedalyvaujant ir prieš lietuvių valią. Lietuva, niekada to nutarimo nepripažino ir laikė jį neteisėtu. Jis buvo naudingas tik lenkams.

Mūsų veiksniai prieš pusmetį paskelbė, kad jie turėjo Romoje pasitarimus su įžymiais lenkų veikėjais Vilniaus klausimu, bet nepaskelbė ką jie ten nutarė ir kokius blogus sprendimus padarė. Dabar kada gavome iš Amerikos mums pasiūstus „Appeal“ peticijos lapelius dėl Molotovo-Ribbentropo pakto pasmerkimo, visi labai nustebome dėl ten pridėto Pabaltijo kraštų žemėlapiu. Kaip galėjo tikras lietuvis nupaišyti tokį Lietuvos žemėlapi? Arba jie nieko apie Lietuvos sienas neišmano arba yra Unijos su lenkais šalininkas.

Rašo Albinas Pocius

Ten Suvalkai, Seinai, Augustavas ir Punkskas priskirti Lenkijai. Mažoji Lietuva beveik visa jau perleista lenkams. Karaliaučius, Įsrutis, Gumbinė ir Donelaičio Tolminkiemis pažymėti kaip Lenkijos teritorija. Lietuvai palikta tik Tilžės ir Ragainės rajonai, bet ir tie beveik izoliuoti nuo Suvalkijos, nes pro Lazdynus ir Pilkalnį lenkai prieina iki Nemuno, kad galėtų kontroliuoti mūsų susiekimą tarp Kauno ir Klaipėdos. Pažvelgus į tokį Lietuvos išdalinimą noris sakyti: Viešpatie, atleisk jiems, nes jie nežino ką daro.

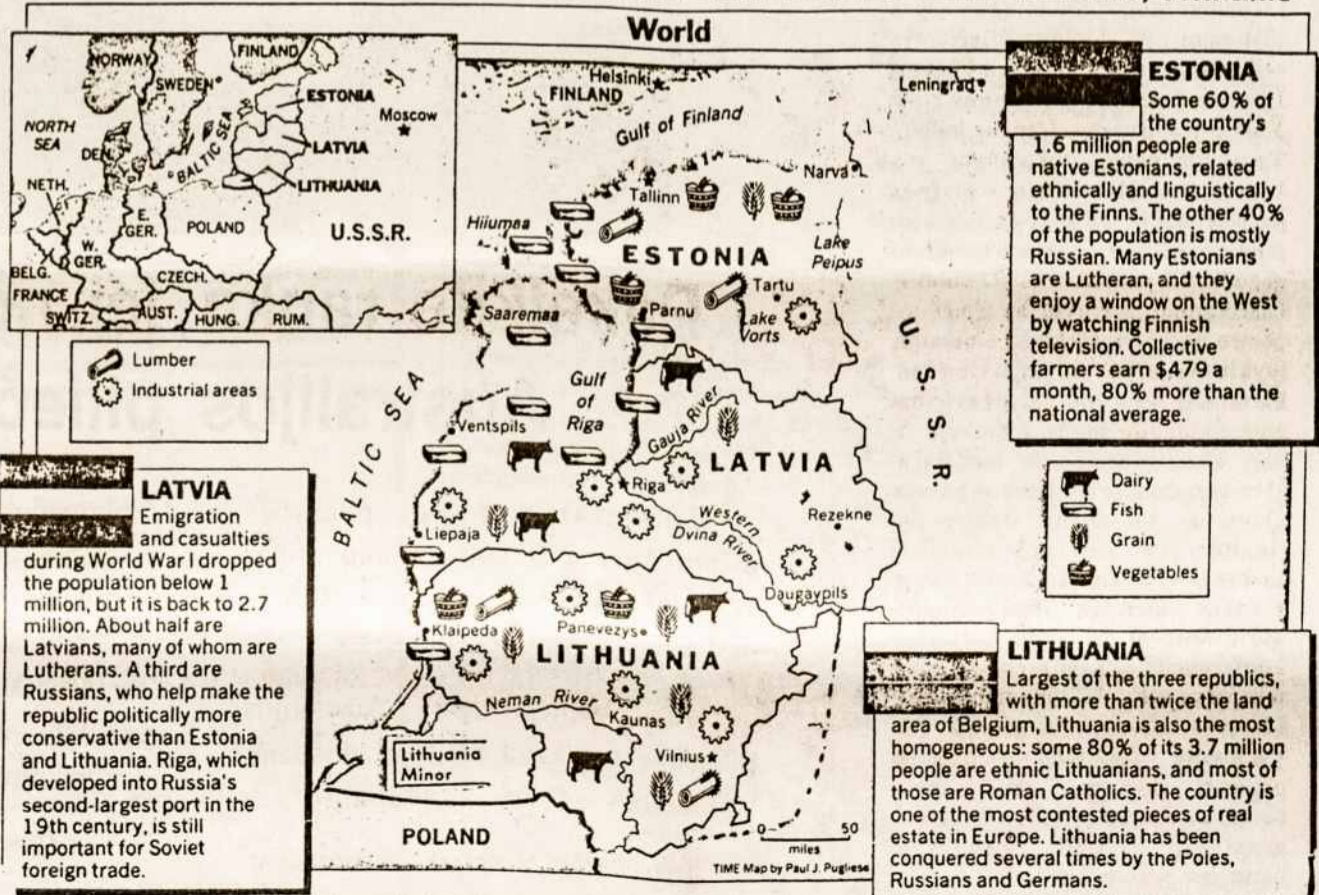
Lietuvos sienos buvo konstitucijoje nustatytos pagal 1920m. liepos 12d. Taikos sutartyje su Sovietų Rusija nustatytą liniją.

Pagal Lietuvos konstituciją niekas neturi teisės tų sienų keisti be seimo nutarimo. Išėivija neturi teisės Lietuvos teritorijos mažinti, tačiau įstatymai nedraudžia reikalauti daugiau. Mūsų reikalavimai, kad Potsdamo linija taptų vakarinė Lietuvos siena yra teisėti, tačiau atsakymas nuo Suvalkų trikampio yra neteisėtas ir nusikaltimas prieš Lietuvos konstituciją.

Minėdami Vilniaus Dieną, pasvarstykime ar visi mūsų politiniai ėjimai yra teisingi, ar savo neapgalvotais veiksmais nedarome žalos savo tautai. Ypatingai būkime atsargūs spausdindami betokius lapelius su Lietuvos žemėlapiu. Niekada nemažinkime Lietuvos, nes mūsų tautos priešai tai gali panaudoti prieš mūsų interesus, sakydami: Žiūrekite patys lietuviai nenori Maž. Lietuvos ir Suvalkų trikampio ar 1920 metų sienos.

MAP OF THE BALTIC STATES
Dotted line: the border imposed by the USSR on occupied Lithuania
Sumažinta Maž. Lietuva - Karaliaučius, lenkams

Tikroji Maž. Lietuva - Lithuania Minor

ADELAIDĖ

Tautos šventė

Tautinės šventės yra progos kiekvienam mūsų mintyse susigrąžinti Lietuvą. Ten pačiam sugrįžti. Jų renginiai išgirstomis mintimis link Tėvynės nukreipia protą, bet dar didesnis poveikis yra padirginimas jausmų, sentimentų pažadinimas, ašaros išspaudimas, o visa tai pasiekama vienu - nuoširdžia malda, kitų - jautraus pakrovimo daina, dar kitų - sukrečiantis įvykis arba jo talentingas atpasakojimas. Šiai kategorijai ypač tiko rugsėjo 9-tos lietuviškoji radijo valanda su jausmingu reportažu apie tremtinių kaulų grįžimą į Lietuvą. Panašių jausminių blykstelėjimų gal pasitaikė ir tos pačios dienos vakare ateitinkų suruoštame Jaunųjų talentų koncerte. O toliau Tautos šventė liko per daugelį metų sukaltuose rutinos rėmuose.

Rugsėjo 10d. pakeltos vėliavos prie Lietuvių namų ir Liet. Kat. centre. Čia Tautos šventę įprasminantį žodį tarė V. Baltutis. Mišiose šv. Kazimiero bažnyčioje dalyvavo organizacijų vėliavos. Kun. J. Petraitis pasakė daugiau patriotinės minties pamokslą. N. Stapleton vedamas parapijos choras giedojo šventei parinktas giesmes. Abiejuose lietuvių centruose, kaip ir kiekvieną sekmadienį, pietavo būriai tautiečių.

Tautos šventės pagrindinis, Apylinkės valdybos paruoštas, minėjimas įvyko Lietuvių namuose. Jis pradėtas vėliavų įnešimu, tylos minute už žuvusius ir Ap. v-bos pirm. J. Stačiūno kalba, kurioje pranešė džiugią žinią, kad Pietų Australijos parlamentas priėmė Molotovo-Ribbentropo pakta pasmerkiančią rezoliuciją. Tolimesnę minėjimo programą labai taupiu židžiu pranešinėjo D. Kalibataitė. V. Patupas papasakojo savo išpūdžius, parsivežtus iš Lietuvos. Juos papildė svečias iš Tėvynės žurnalistas V. Martišauskas, nušvietęs dabartines spaudos ir televizijos problemas ir atsiekimus Lietuvoje.

Paryžiuje vykstančioje žmogaus teisių konferencijoje tarp įvairios informacinės medžiagos yra platinami ir Lietuvą liečiantys reikšmingesni dokumentai, kuriuos Lietuvių Informacijos centras New Yorke yra išvertęs į anglų kalbą. Tarp platinamų dokumentų yra Lietuvos Helsinkio grupės pareiškimai nr. 65 ir 71-as, lietuvių politinių kalinių gelbėjimo komiteto gegužės 5d. pareiškimas dėl kalinių išlaisvinimo, Lietuvių informacijos centro parengta Lietuvos einamųjų įvykių kronika, du interview su kardinolu Vincentu Sladkevičium apie tikinčiųjų būklę Lietuvoje ir dar kita informacinė medžiaga. Memorandumus ir Lietuvos laisvės klausimą liečiančių dokumentų rinkinį yra parengę Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, kurių atstovai dalyvauja Paryžiaus konferencijoje. Konferencijai buvo taip pat pateikta dokumentacija apie Lietuvos laisvės lygos gegužės 7d. Varniuose surengtą partizanų pagerbti minėjimą, kurį buvo bandoma sutrukdyti tarp kita ko, grasinant iškelti rengėjams baudžiamąsias bylas.

LIC

Adel. liet. moterų ansamblis, vadovaujamas G. Vasiliauskienės ir B. Lapšienės, pianinu pritariant N. Stapleton, išpildė dainų ir tautinių šokių pyne. Dainos - ypač antroji - nuskambėjo gražiai, o šokiai lyg ir priminė sulėtinto greičio filmą judesyje ir apsisukimuose, kas ypač išryškėjo vėliau į sceną įsiveržus „Zilvino“ grupės šokėjams, trijuose pašoktuose šokuose sukėlusiem ugnį nors ir be pasagėlių.

Adelaidės lietuvių mokyklos chorelis, vadovaujamas N. Masiulytės - Stapleton, akompanuojant D. Kaminskienei, padainavo tris daineles, o mokyklos tautinių šokių būrelis, vadovaujamas A. Patupienės ir A. Pociaus, gana vikriai pašoko „Audėjėlė“. Minėjimo programa

buvo užbaigta trimis choro „Lituania“ dainomis, kurias dirigavo B. Mikužienė ir V. Straukas, pianinu pritariant N. Stapleton.

Ramovėnams pravedus vėliavų neleidimą Lietuvių namų sodelyje ir sugiedojus Tautos himną bei giesmę „Marija, Marija“, šventę kiekvienas galėjo pratęsti Ap. v-bos paruoštose vaišėse - prie kavos puodelio ir gausaus užkandžių pasirinkimo.

Gal paskutiniu metu Lietuvoje vyksta dideli įvykiai paveikė ir mūsų renginių kritinius vertinimus, juos savotiškai sumenkindami, tačiau reikia nuoširdžiai pasidžiaugti tautiečių pajusta Tautos švente, gausiai dalyvaujant jos minėjime. Baigiu J. Stačiūno pasakytos kalbos sakiniu: „Težydi per amžius Lietuva ir jos atgimimas“.

Pr.P

Lourdo Marijos šventovė

Daugiau negu dešimt tūkstančių tikinčiųjų dalyvavo šiomis dienomis įvykusioje kasmetinėje - jau 116-oje prancūzų tautinėje maldos kelionėje į garsiąją Lourdo Marijos šventovę. Tarp maldininkų, kurie specialiais traukiniais suvažiavo iš visos Prancūzijos, buvo daugiau negu tūkstantis ligonių ir 2,500 sanitarų. Maldininkų didžiąją dalį šiais metais sudarė jaunimas, keliaujantis į Santiago de Compostela šventovę, Ispanijoje, kur, kaip žinoma, dalyvaujant Šventajam Tėvui, buvo iškilmingai atžymėta Pasaulinė Jaunimo diena. Maldininkam Lourdo pagrindines šventas Mišias koncelebravo Paryžiaus kardinolas Lustinger, Briuselio kardinolas Danneels ir 20 vyskupų. Pamaldose dalyvavo apie 60 tūkstančių tikinčiųjų.

RG/N

Pakelkite ranką, jei norite tapti Australijos piliečiais.

Labai sėkmingai praėjo pilietybės metai. Virš 110 000 žmonių atliko svarbų įsipareigojimą savo kraštui ir pasidaryti Australijos piliečiais.

Jūs galite tapti Australijos piliečiais bet kada ateityje, duodami ištikimybės pažadą Australijai.

Susisiekite su artimiausiu

Imigracijos departamentu, savi-valdybės arba etninių reikalų įstaiga, kad gauti informacijos, kaip pasidaryti Australijos piliečiais.

Pasiskelbkite esą australais ir padėkite užugdyti Australijai tikrai daugiakultūrinę bendruomenę.

CITIZENSHIP

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Išgelbėkim Lituaništinę šeštadienio mokyklą prie Melbourne universiteto, kurią baigus į brandos HSC atestatą įrašoma Lietuvių kalba. Sumažėjo mokinių skaičius ir Viktorijos Svetimo ministerija ją netrukus uždarys, jei neatsiras naujų mokinių. Melbourne Lietuvių Bendruomenės Valdyba prašo skubiai pranešti kas sutinka šeštadieniais mokytis toje mokykloje.

Imigrantų šv. Mišios St. Patrick's katedroje spalio 1d. sekmadienį 2.30 val. Koncelebruoja vyskupas Georg Peel su imigrantų visais kapelionais. Įvairių tautybių tikinčiuosius kviečia gausiai dalyvauti Katalikų migracijos direktorius kun. John Murphy. Kviečia dalyvauti su religinėm vėliavom ir tautiniais rūbais. Kurie dalyvaus įėjimo procesijoje rikiuotis 2.10 val. prieš šalutinių katedros durų.

„Tėviškės aidų“ tradicinis metinis balius jau čia pat - spalio 7d. šeštadienio vakare. Kas galėtų paremti balius loterija bus labai dėkingas laikraščio leidėjas - ALK Federacijos Valdyba.

Pašventintas paminklas ant a.a. Antano Boveinio kapo Springvale kapinėse. Granito paminklą pastatė žmona Veronika ir duktė Freda, o sekmadienį rugsėjo 17d. buvo už jo vėlę šv. Mišios mirties I metinėse.

Petras Butkys, 69 m. amžiaus, staiga širdimi mirė namuose rugsėjo 14d. Giliame liūdesyje liko jo žmona Adolfina Butkienė (Stonytė). Rožančius kalbėtas Tobin kopylčioje. Laidotuvių šv. Mišios rugsėjo 18d. St. John's bažnyčioje. Skaitymus atliko Juozas Keblys. Mišioms patarnavo Stasys Siuškas ir visi giedojo sutartines giesmes. Po apeigų Williamstown kapinėse sugiedojom visi „Marija, Marija“. už jo vėlę šv. Mišios aukojo Petronelė Alešūnienė, O.P. Binkai, O.J. Bratiškai, A.S.B. Butkai, P. Butkus, P. Dargis, Jonė Erminienė, A. Galiauskienė, J.T. Jurgelaičiai, L.J. Kebliai, J. Kemežienė, Juozas ir Emilija Krikščiūnai, J.S. Liesis, J. Makšimienė, E.E. Margan-Marganavičiai, E.M. Matulioniai, Mieldažių šeima, L. Padgurskis, St. Ribačiauskienė, Sedukis, S.A. Steponavičiai, St. ir Petronelė Siuška, Pr. St. Svambariai, Ma. S. Tamašauskai, J.M. Venckai. Juozas

Mūsų brangiam draugui

A.A. Petrui Butkiui

mirus, didelio skausmo valandoje žmoną Adą, brolių Balį gyvenantį Perth, giliai užjaučiame ir kartu liūdime. Emilija ir Juozas Krikščiūnai, Leonija ir Juozas Kebliai ir šeimos

Padėka

Brangiai mamytei ir seserei A+A Anastazijai Griepelienei mirus, reiškiam gilią padėką kunigui Pr. Dauknui už religines apeigas, atlaikytas šv. Mišias ir palydėjimą į kapines.

Ypatinga padėka socialinės Globos Moterų Draugijai už iškilmingą budėjimą prie karsto ir Em. Seikienei už jautrius atsisveikinimo žodžius.

Ačiū Socialinės Globos Moterų Draugijai už paruoštas šermenis ir skanias pietus.

Nuoširdžiausia padėka visiems kurie lankė mamytę ligoninėje ir namuose.

Dėkojam visiems kurie dalyvavo laidotuvėse ir palydėjo į amžiną poilsį.

Su gilia pagarba

Sūnūs Algis, Alvydas, Arūnas ir šeimos ir brolis Henrikas

Krikščiūnas a.a. Petro Butkio atminimui \$25 paaukėjo „Tėviškės aidams“, o Liucija ir Antanas Ramanauskai \$5 aukojo Tautos Fondui. Po laidotuvių velionio žmona A. Butkienė savo namuose laidotuvininkams suruošė šermenis.

Prelato Prano Vasario mirties antrose metinėse šv. Mišias už jo vėlę užprašė Gyvojo Rožinio brolija rugsėjo 24d. sekmadienį. Visų parapijiečių vardu už a.a. Prelatą Pr. Vasarį šv. Mišios bus spalio 1d. sekmadienį.

A.a. Antano Skėrio 5-ųjų metų mirties sukurtuvių atminimui, jo žmona „Tėviškės aidams“ paaukėjo \$10. „Tėviškės aidai“ dėkoja už auką.

Parduodami moteriški tautiniai rūbai. Kreiptis į Melbourne Lietuvių biblioteką.

Marijos apsišveikimo pranešimas. Katalikų Moterų Draugija kviečia visas nares ir visus, kurie įdomaujasi Marijos apsišveikimais Medjugorje, atvykti į įdomų savo išgyventų įspūdžių pranešimą Melbourne Lietuvių namuose Bendruomenės menėje rugsėjo 30d. šeštadienį 1 val.

Draugijos Valdyba

Pranešimas Melbourne pensininkams

Spalio 3 d. antradienį yra ruošiamas išvyka į Corowa klubą. Kelionės kaina \$4 su vištienos pietumis autobuse. Autobusas išvyks 7.30 nuo Gas & Fuel pastato Flinders St. Keleiviai bus paimami ir nuo Lietuvių Namų. Užsirašyti pas V.Sidabrą telef. 830 5084.

Melbournopensininkų valdyba

Melbournopensininkų išvyka į Mildura lapkričio 13 d. tęsis 5 dienas. Jau dabar reikia užsisakyti, paduodant pensininko transporto concession kortelę ir įmokant \$20 depozitą. Likusieji pinigai turi būti sumokėti iki lapkričio 10 d. Išvykos 5 dienų kaina, įskaitant kelionę ir pilną pragyvenimą viešbutyje. Bus autobusas, kuris vežios pagal mūsų pageidavimus. Bus plaukiojimas Murray upėje. Grįžtame lapkričio 18 d. penktadienio vakare (apie 8 val. vak.). Pilna kelionės kaina pensininkams \$190. Visiems kitiems apie \$300. Visais išvykos reikalais prašome skambinti V.Sidabra telef. 830 5084.

Melbournopensininkų valdyba

ADELAIDE

Juodo kaspino sujungti

Laisvėjimo kryptimi išsiveržęs tautos entuziazmas Tėvynėje rugpjūčio mėnesį buvo sukcentruotas į Molotovo-Ribbentropo prieš 50 metų pasirašytą paktą, kurio pasekoje Pabaltijys prarado laisvę. Tai sutarčiai pasmerkti Lietuvoje buvo dedamos visos pastangos išgauti tą didįjį kozerį gyvybiniame Nepriklausomybės žaidime su Maskva, įtikinant pasaulį, kad tas paktas buvo II pasaulinio karo priežastis, kad dėl jo trys taikios tautos prie Baltijos pateko Sovietų Sąjungos vergijon, kurioje buvo sunaikinta milijonai nekaltų žmonių.

To pakto pasmerkimui ir reikalavimui grąžinti laisvę Pabaltijio tautoms ir Adelaidėje rugpjūčio 26d. buvo suruošta demonstracija Victoria Square, kurioje dalyvavo apie pusantro tūkstančio žmonių. Daugumą minioje sudarė lietuviai, kurie Apylinkės valdybos, o ypač pirm. J. Stačiūno, rūpestingai pravestų raginimų vietinėje spaudoje dėka, parodė gražų įsisąmonijimą šioje tautinėje pareigoje.

Įvykusiame mitinge kalbėtojais buvo Mario Feleppa, paskaitęs Pietų Australijos premjero John Bannon sveikinimą ir linkėjimus, Pavergtų Tautų organizacijos vardu kalbėjęs John Ballatyne ir Pietų Australijos parlamentaras, senatorius Julian Stefani. Visi kalbėjusieji parodė gilų supratimą Stalino-Hitlerio pakto neteisėtumui, kurio atšaukimas turi rūpėti visoms Vakarų valstybėms, o tarpe jų ir Australijai. Senatoriaus J. Stefani perskaitė parlamentui paruoštą rezoliuciją, pasmerkiančią Rusijos-Vokietijos pasirašytą paktą ir reikalaujančią grąžinti laisvę pavergtoms Pabaltijio tautoms. Tie reikalavimai buvo paremti susirinkusių plojimu ir senatoriui įteiktai parašais.

Prie mitingo gražiai įsijungė specialiu autobusu Apylinkės valdybos rūpesčiu atvežtos Lietuvių mokyklos jaunimas, paleidęs į erdvę šimtus juodų balionų.

Demonstraciją reikia laikyti gerai suorganizuota, bet vietoje palikta be tvarkančios rankos. Minioje dingo ne tik mūsų jaunimo paruošta Europos dalybų inscenizacija, bet pasigailėtinai skystai nuvilnijo net Pabaltiečių himnai. Tikėkime, kad Pietų Australijos parlamentui priėmus mitinge skaitytą rezoliuciją, demonstracija bus atsiekusi tai, ko ja buvo siekiama. Pr.P.

Įsteigtas Nadieždos-Valerijos Butkuvienės atminimui Fondas. (A.a. 1988.X.14). Fondą finansuoja ir administruoja Nadieždos-Valerijos vyras Kazimieras Butkus (Cabramatta, NSW). Vienas iš pagrindinių fondo tikslų - remti veiksnius Tėvynėje atliekančius naudingus darbus tautai ir kraštui.

K. Butkus, 88 John St., Cabramatta. 2166 NSW

Sydnejaus tautinių šokių grupė „Sūkurys“ spalio 1d. sekmadienį 2.30 val. po pietų Melbourne Lietuvių namuose ruošia

Tautinių šokių ir dainų koncertą.

Kviečia visus dalyvauti, pamatyti naujus nematytus šokius ir išgirsti negirdėtas senovines dainas.

Įėjimas suaugusiems \$8, studentams ir pensininkams \$6, jaunimui žemiau 12 metų veltui.

„Sūkurys“

Australijos Lietuvių Fondas

Fondo Valdyba suteikė paramą: \$3,000 Australijos Lietuvių Bendruomenės Svetimo Tarybai; \$1,500 B.Howe, vykstančiai į Vasario 16 gimnaziją.

Tautos Sventės minėjimo metu Melbourne surinktos aukos: Po \$30 A. Staugaitis (340) ir V. Stagis (1290). Po \$20 J. Mikštas (223) ir E. Sidlauskas (60). Po \$10 J. Serapinas, P. Valonis (20), J. Zalkauskas (365), R. Semetas (290), J. Kvietelaitis (88), J.M. Venckai (59), V. Balnionienė (30), J. Stankevičius (15), V. Ališauskas (770) ir Radonas. Po \$5 J. Bruožis (27), D.M. Baltutienė (185), M. Malakūnienė (25) ir M. Didžys (310). \$300 A.a. Jono Karlos testamentinis palikimas. \$20 M. Gailiūnas (515) NSW - A.a. O. Jonušienei mirus vietoj gėlių.

Ačiū už aukas.

Vincas Ališauskas
AL Fondo išdininkas

Pranešimas

Melbourn DLK V ytenio šaulių kuopos valdyba šaukia eilinį informacinį susirinkimą Lietuvių namuose 1989m. spalio mėn. 8d. 2.30 val. p.p. Susirinkime bus aptarta einamieji reikalai, pasitarimas dėl naujos valdybos rinkimų ir datos nustatymas. Valdybos veiklos ataskaita ir praėjusio susirinkimo protokolo skaitymas, jei to susirinkimas pageidaus. Susirinkimas bus be svečių (uždaras).

Valdyba kviečiame šaulius-es dalyvauti skaitlingai, aptarti buvusią veiklą ir nustatyti ateities veiklos gares.

Kuopos valdyba

300 tūkstančių moldavų dalyvavo mitinge reikalaujanti paskelbti moldavų kalbą valstybine ir pripažinti Moldavijos teritorijos prievartinį įjungimą į Sovietų Sąjungą neteisėtai. Užsienio spaudos agentūros praneša, kad sostinės Kišiniovo Pergalės aikštėje, kur vyko mitingas, daugelis dalyvių buvo iškėlę tautinę Moldavijos raudoną, geltoną, mėlyną vėliavą ir transparantus su šūkiais, kuriuose reikalaujama sugrąžinti moldavų tautai jai priklausančias teises. Spaudos agentūros pažymi, kad kalbos įstatymą antradienį svarstys Moldavijos aukščiausioji taryba. LRTV

Lietuvos Krikščionių demokratų kreipimasis

Vakarų yra pasiekęs Lietuvos Krikščionių demokratų partijos kreipimasis į Krikščionių demokratų Internacionalą ir Europos Krikščionių Demokratų Uniją, jas prašant (dėti pastangas), kad Baltijos šalių okupacijos ir aneksijos likvidavimo klausimas būtų svarstomas artimiausioje Jungtinių Tautų Organizacijos Generalinės Asamblėjos sesijoje. Kreipimėsi Lietuvos krikščionių demokratų partija rašo:

„Siemet sukanka penkiasdešimt metų, kai 1939 metų rugpjūčio 23-čią dieną Maskvoje TSRS ir Vokietijos Reichas pasirašė sutartį ir jos slaptąjį protokolą - tokiu būdu pasidalijo Suomiją, Estiją, Latvija, Lietuvą, Lenkiją, Besarabiją ir šiaurės Bukoviną. Molotovo-Ribbentropo slaptuoju protokolu Suomija, Estija ir Latvija buvo atiduotos TSRS, o Lietuva - Vokietijos Reichui.

Pagal 1939 metų rugsėjo 28-tos ir 41-mų sausio 10 dienos Molotovo-Ribbentropo sutartis ir jų slaptuosius protokolus Lietuvos valstybė atiteko TSRS. 1940 metų birželio 15-17 dienomis TSRS

Lietuviai Pasaulyje

Kanadoje yra išleista Lietuvos partizano Juozo Daumanto knygos „Partizanai“ angliško vertimo antra, papildyta laida. Knygos anglų kalba antraštė yra „Laisvės kovotojai“. Jos antroji laida yra papildyta partizaninių kovų žemėlapiams, pirmą kartą spausdinamomis nuotraukomis ir Amerikos lietuvių veikėjo Dr. Adolfo Damušio įvadu. Juozo Daumanto knygą apie Lietuvos partizanus ir jų kovas išleido Kanados lietuvių žmogaus teisių gynbos komitetas. Leidinio mecenatė yra Amerikoje gyvenanti autoriaus Juozo Daumanto našlė Dr. Nijolė Bražėnaitė Daumantiene. Kanados lietuvių savaitraščio „Tėviškės Žiburių“ pateiktame pranešime apie Juozo Daumanto knygos anglų kalba naują laidą, tarp kita ko rašoma: „Kaip žinome, Juozas Daumantas žuvo nelygioje kovoje su priešu Lietuvos miškuose. Atrodo, kad jo kapas yra žinomas ir pažymėtas... Kyla klausimas, rašo „Tėviškės Žiburiai“, ar mes pakankamai įsigiliname ir įsijaučiame į Juozo Daumanto ir daugybės kitų partizanų, kaip ir Romo Kalantos gyvybės auką? Jei jie mirė su viltimi, tai mums gyviems nėra ko dvejoti, o tik toliau kovoti, dirbti ir tikėti. LRTV

okupavo Estijos, Latvijos ir Lietuvos teritorijas, o rugpjūčio 3-čią dieną jas aneksavo.

Lietuvos krikščionių demokratų partija kreipiasi į viso pasaulio valstybių krikščionių demokratų partijas prašydama raginti savo valstybių vadovus, kad TSRS, VDR ir VFR vyriausybės paskelbtų Molotovo-Ribbentropo slaptuosius protokolus neturintais juridinės galios nuo jų pasirašymo datos, kad visuose tarptautinio lygio pasitarimuose būtų reikalaujama iš TSRS vyriausybės likviduoti Molotovo-Ribbentropo pakto padarinius.

Prašome Krikščionių Demokratų Internacionalą ir Europos Krikščionių Demokratų Unijos dėti pastangas, kad Baltijos šalių okupacijos ir aneksijos likvidavimo

Historical maps of Europe and Lithuania

These maps were printed from the originals with explanations in Latin or Greek, translated into Lithuanian. They are size of posters:

1. 1595 Lithuania, by G. Mercator.
2. 1605 Swedish-Lithuanian battle at Salaspilis. Explanations in Latin and Lithuanian.
3. March 25, 1656, Swedish-Lithuanian battle at Sandomir. Expl. in Latin and Lithuanian.
4. October 12, 1656, Swedish-Lithuanian battle at Pilypavas. Expl. in Latin and Lithuanian.
5. 1749 Lithuania, by I. Neprecki. Expl. in Latin and Lithuanian.
6. 1982 map of future Independent Lithuania. Explanations in book by A. Gustaitis „Tikroji Lietuva“ („The real Lithuania“). With 79 maps, many illustrations.
7. Map by C. Ptolemy showing the land of Lithuanian ancestors in about II century A.C. Explanations in Greek and Lithuanian.

Price for each map only \$12 US dol. Contact: Draugas, 4545 West 63rd Street, Chicago, Illinois 60629, USA.

The book „Tikroji Lietuva“ and coats of arms of 14 Lithuanian cities can be ordered from the same address.

Please do not send money of any kind. Draugas will bill you.

klausimas būtų svarstomas artimiausioje SNO Generalinės Asamblėjos sesijoje.“

Lietuva, 1989 metų, liepos 29-ta. Pasirašė: Lietuvos Krikščionių demokratų partijos vardu sekretoriatas: Kazimieras Kryževičius, Petras Gražulis ir Vytautas Bogušis. LRTV

JAV Prezidento „Pabaltijo laisvės dienos“ atsišaukimas

JAV prezidentas George Bush pasirašė atsišaukimą, paskelbiantį birželio 14 d. „Pabaltijo Laisvės Diena“. Jame išvardinami svarbūs pasikeitimai Pabaltijo valstybėse, bet sakoma, jog „teisybė reikalauja, kad būtų imamasi daugiau žingsnių. Pastaruoju metu valdančiųjų komunistų pareigūnų padaryta pažanga įgyvendinant žmogaus teises yra nepakankama ir dar be institucinio pagrindo. Lietuvos, Latvijos ir Estijos žmonės reikalauja ir nusipelno, kad jų pagrindinės teisės būtų garantuotos visiems laikams. Jungtinių Amerikos Valstijų vyriausybė nepripažįsta ir nepripažins ginlu įvykdyto vienašališko pabaltijo valstybių įjungimo į Sovietų Sąjungą. Minėdami šią Pabaltijo Laisvės Dieną, mes išreiškiame mūsų solidarumą su jomis ir raginame Sovietų Sąjungą klausytis jų laisvės ir apsisprendimo reikalavimų.“

ELTA

Atsiųsta paminėti

Naujausias Bernardo Brazdžionio poezijos rinkinys „Po Aukštisiais Skliautais“. (Viršelis, iliustr. P.Jurkaus). Gaunamas „Lietuvių Dienų“ leidykloje: 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Calif. 90029. Kaina \$JAV 12 - Kietais viršeliais \$JAV 20.

Pedagoginis Lituanistikos institutas Čikagoje atžymėjo savo įsikūrimo trisdešimtmetį. Sukakties proga buvo surengtas iškilmingas susirinkimas, kurio metu buvo įteikti diplomai dvidešimčiai šiais metais institutą baigusiu studentų. Nuo instituto įsikūrimo prieš trisdešimt metų, jo pravedamus kursus yra lankę iš viso 530 studentų, iš kurių 182 yra gavę lituanistikos mokytojų diplomus. Nemaža dalis institutą baigusiujų dabar dėsto išeivijos lituanistinėse mokyklose, yra įsijungę į lietuvių kultūrinę ir visuomeninę veiklą. Pedagoginis Lituanistikos institutas veikia Čikagos lietuvių jaunimo centro patalpose. Institutui vadovauja buvęs jo auklėtinis Dr. Jonas Račkauskas. TŽ

Arkivyskupas Bačkis lankysis Lietuvoje

Pagal turimas informacijas, Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininko kardinolo Sladkevičiaus kvietimu šiomis dienomis trumpam vizitui į Lietuvą išvyks apaštalinis pronuncijus Olandijoje arkivyskupas Audrys Bačkis.

Arkivyskupas Bačkis apleido Lietuvą drauge su tėvais būdamas dviejų metų amžiaus ir nuo to laiko dėl žinomų aplinkybių niekad nebuvo sugrįžęs atgal į tėvynę. Pastaruoju laiku Lietuvoje lankėsi taip pat apaštalinis nuncijus Irane arkivyskupas Jonas Bulaitis.

LRTV

Visas pasaulis su dideliu dėmesiu seka įvykių raidą Pabaltijo kraštuose. Radijas, televizija, spauda ypač šiomis dienomis mini Lietuvos, Latvijos ir Estijos likimą - okupaciją ir aneksiją, kuriom kelią atverė prieš 50-imt metų pasirašytas Stalino-Hitlerio sanderis. Visos pagrindines užsienio spaudos agentūros šiandien praneša apie Lietuvos aukščiausios tarybos komisijos vakar paskelbtas išvadas, jog 1939 metų vokiečių - sovietų nepuolimo sutartis yra negaliojanti ir kad 1940-ais metais Sovietų Sąjungos nutarimas Lietuvą inkorporuoti, buvo nelegalus. Apie tai ir Vatikano dienraštis „L'Osservatore Romano“ pažymėdamas, kad apie Lietuvos komisijos išvadas iš Vilniaus pranešė TASSo agentūra, tačiau tuoj po pranešimo pakartojo jau anksčiau skelbtus Aleksandro Jakovievo samprotavimus ir asmenišką išvadą ryšium su Molotovo-Ribbentropo paktu. Šitokia procedūra pažymi „L'Osservatore Romano“ yra neįprasta. Agentūros taip pat skelbia bendrą Latvijos ir Estijos liaudies frontų ir Lietuvos „Sąjūdžio“ pareiškima Pakto 50-čio proga. Pareiškime, rašo užsienio spauda, tarp kita ko yra sakoma:

Kiekvienas kaimas, miestas ir valstybė vėl pakilo iš Antrojo pasaulinio karo pelenų, išskyrus Pabaltijo Valstybės - buvusias Tautų Sąjungos nares. Šiandien, po pusės šimtmečio, mes kreipiames į savo draugus Šiaurėje ir pietuose, Rytuose ir Vakaruose: Pabaltijo valstybės vėl stovi ant Europos slenksčio. Europa šiandien mus sveikina - savo prarastus sūnus. Mes tačiau, niekada nelaikėme savęs pradingusiais. Tad ištieskime rankas vieni kitiems ir ženkime mūsų bendru keliu; Baltijos keliu, kuris yra Europos kelias; Baltijos kelias yra vienintelis būdas panaikinti paskutinius kolonializmo židinius Europoje. Baltijos kelias yra kelias į mūsų bendruosius namus. LRTV

Pigiausios kainos į Lietuvą ir iš Lietuvos

Iš Melbourne, Sydney, Adelaide ir Brisbane.

- *Į Lietuvą - per Singapūrą nuo \$1560
- per Belgradą „ \$1900
- per Tokijo „ \$1930
- per Helsinkį „ \$2080

*Iš Lietuvos per Belgradą ir atgal nuo \$1890

*Iš SINGAPURO IR ATGAL (Qantas, Sing. Airl) apie \$1180

*Į Europą per Maskvą, Vilnių nuo \$1850

*Į Europą ir atgal nuo \$1760

*Į JAV, Kanadą nuo \$1350

*Į Europą per JAV, Kanadą nuo \$1750

*Aplink pasaulį nuo \$1860

****Iš Maskvos ir į Maskvą iš Kauno tiesiog/kasdien

*Padedu klientams tvarkyti į Lietuvą ir iš Lietuvos iškvietimus.

Alg. Zilinskas, Concorde International Travel (IATA,AFTA)

543 King Street, West Melbourne, 3003

Tel. 321 6833, Vak. 572 2172 Fax 03-329 0082

Iš tolimų vietų skambinti 008-133040

REMKIME TAUTOS FONDA.

nes tai yra pagrindinis pasauliniu mastu organizuotas lėšų telkimas kovai už Lietuvos valstybinę tautinę ir kultūrinę laisvę.

REMKIME LIETUVOS LAISVES IZDA

nes čia sukaupti pinigai atiteks Lietuvai: kada išsivaduos iš pavergimo. Paremiant testamentiniu būdu būtina sąlyga įrašyti tikslų Tautos Fondo pavadinimą angliškai - Lithuanian National Foundation, Inc., (Tautos Fondas). Nepamirškime - remdami Tautos Fondą ir Lietuvos Laisvės Izdą - jungiamės su kovojančia Lietuva.

Tautos Fondo Atstovybė Melbourne